

Standartinis Eurobarometras 82

**VISUOMENĖS NUOMONĖ EUROPOS SĄJUNGOJE
2014 M. rudenį**

ŠALIES ATASKAITA

LIETUVA

Šį tyrimą užsakė ir koordinavo Europos Komisijos Komunikacijos generalinis direktoratas

Ši ataskaita buvo parengta Europos Komisijos atstovybei Lietuvoje.

Šis dokumentas neatspindi Europos Komisijos požiūrio
Jame pateiktos autoriaus interpretacijos ir nuomonės.

Standartinis Eurobarometras 82 / 2014 M. rudenį – TNS Opinion & Social

Turinys

Įvadas	1
I. Situacijos vertinimas	2
1. Pasitenkinimas gyvenimu	2
2. Šalies ekonominės situacijos, asmeninės finansinės situacijos ir darbo rinkos situacijos vertinimas.....	2
3. Artimiausių 12 mėnesių lūkesčiai.....	4
II. Požiūris į Europos Sąjungą	6
1. Europos Sąjungos įvaizdis	6
2. Europos Sąjungai būdingos vertybės.....	6
III. Požiūris į Europos Sąjungos politiką	8
1. Požiūris į migracijos politiką	8
2. Požiūris į Europos Sąjungos vaidmens bendroje ekonominėje politikoje didinimą	8
3. Europos energetinės sąjungos prioritetų vertinimas	9

Išvadas

2014 m. lapkričio mėnesį visose 28 Europos Sąjungos valstybėse narėse vykdytas standartinis Eurobarometro tyrimas. Ši ataskaita yra skirta pagrindiniams studijos rezultatams apžvelgti.

Ataskaitoje Lietuvos piliečių atsakymai į pagrindinius tyrimo klausimus yra analizuojami ir lyginami su visų 28 Europos Sąjungos valstybių narių piliečių atsakymų vidurkiais. Be to, pateikiamas kai kurių klausimų palyginimas su ankstesniųjų tyrimų duomenimis ir analizuojami įvairių socialinių ir demografinių respondentų grupių apklausos rezultatai. Tyrimo metu visoje Lietuvoje buvo apklausta 1002 respondentai, Lietuvos Respublikos piliečiai. Respondentų (amžius – 15 metų ir vyresni) atranka buvo vykdoma taikant atsitiktinės-tikimybinės atrankos metodą; ji reprezentuoja visų Lietuvos piliečių nuomonę. Apklausa buvo vykdoma personalinio interviu būdu respondento namuose naudojant CAPI (*Computer Assisted Personal Interviews*) sistemą. Apklausa vykdyta 2014 m. lapkričio 8 – 17 d. Tyrimo klausimynas ir techninė informacija apie tyrimą pridedami kaip šios ataskaitos priedai.

Šioje ataskaitoje analizuojami tik dviejų visos apklausos temų – esamos situacijos bei ateities lūkesčių ir požiūrio į Europos Sąjungą – duomenys. Kitus šios apklausos rezultatus galima rasti interneto svetainėje adresu http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb82/eb82_en.htm.

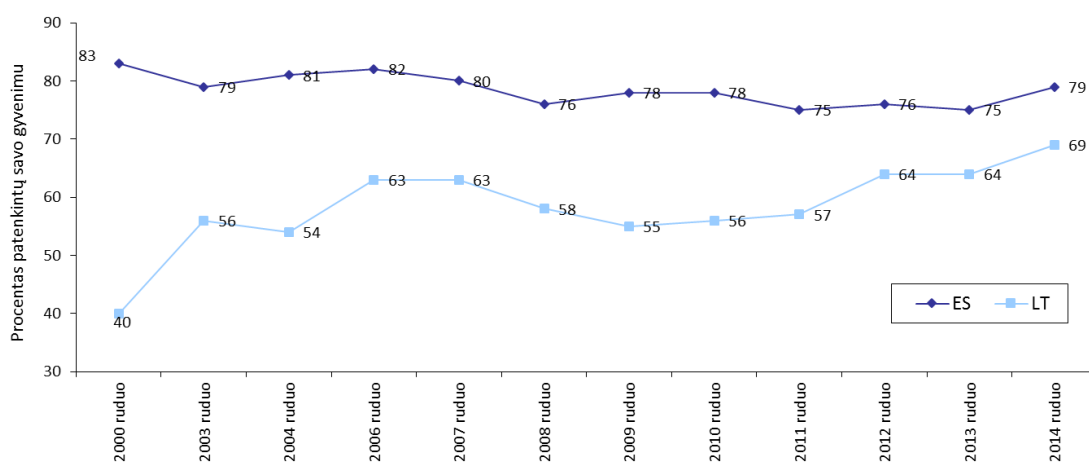
I. Situacijos vertinimas

1. Pasitenkinimas gyvenimu

Lietuvoje toliau kyla pasitenkinimo savo gyvenimu rodiklis. 2014 m. rudenį jis ne tik viršijo prieš krizę buvusį lygį, bet ir pasiekė kol kas didžiausią reikšmę per visą matavimo istoriją. Šiuo metu net 69 proc. Lietuvos piliečių yra patenkinti savo gyvenimu (žr. 1 diagramą).

Taigi, galima teigti, kad dauguma Lietuvos piliečių jau užmiršo finansinių sunkumų laikotarpį. Šio rodiklio skirtumas palyginti su visos ES vidurkiu taip pat dar niekada nebuvo toks mažas: nuo ES vidurkio atsiliekama tik 10 procentinių punktų (toliau p.p.).

Diagrama Nr. 1. Pasitenkinimo savo gyvenimu tendencijos

KLAUSIMAS: Apskritai Jūs esate labai patenkintas, patenkintas, nepatenkintas ar labai nepatenkintas gyvenimu, kurį dabar gyvenate ?

Tiesa, šiuo rodikliu Lietuva vis dar atsilieka nuo artimiausių kaimynų: Lenkijoje yra 84 proc. patenkintų gyvenimu piliečių, Estijoje – 77 proc., Latvijoje – 74 proc. Mažiau nei Lietuvoje patenkintų gyvenimu piliečių yra Bulgarijoje, Graikijoje, Italijoje, Kroatijoje, Vengrijoje, Portugalijoje ir Rumunijoje. Tradiciškai labiausiai patenkinti gyvenimu yra Danijos piliečiai (97 proc. patenkintųjų). Tik vienu procentiniu punktu nuo jų atsilieka Švedijos ir Nyderlandų piliečiai.

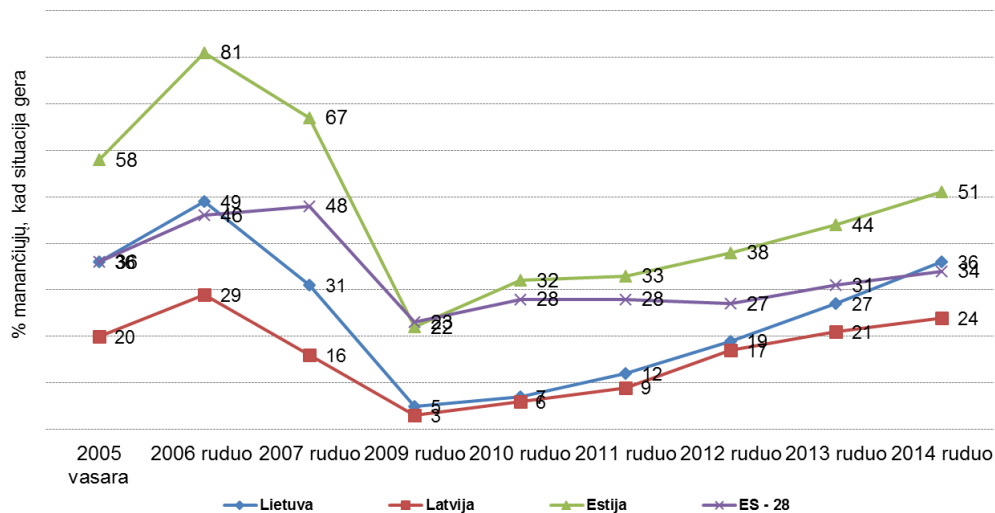
2. Šalies ekonominės situacijos, asmeninės finansinės situacijos ir darbo rinkos situacijos vertinimas

Eurobarometro tyrimuose tradiciškai užduodami klausimai apie įvairių sričių situacijos vertinimus, apimančius požiūrį į ekonomiką, namų ūkio situaciją, darbo rinką ir pan.

Lietuvos piliečių nuomonė apie šalies ekonomikos padėtį pastaraisiais metais gana sparčiai gerėja. Manančiųjų, kad situacija yra gera, per paskutiniuosius metus padaugėjo dar 9 p.p. nuo 27 proc. iki 36 proc. O palyginti su 2009 m. rudeniu taip manančiųjų padaugėjo net 31 p.p. Tiesa, kol kas dar nepasiektas 2006 m. rudens lygmuo, kai net 49 proc. piliečių manė, kad Lietuvos ekonomikos padėtis yra gera. Tiek kaimyninėse šalyse, tiek visoje Europos Sąjungoje respondentų, manančių, kad jų šalies ekonomikos būklė yra gera, padaugėjo. Tačiau pokyčio tempas nėra toks spartus kaip Lietuvoje. Lietuva jau pralenkė ES vidurkį, ko nebuvo nuo pat 2006 metų. Taip pat didėja ekonominės padėties teigiamo vertinimo atotrūkis nuo Latvijos ir mažėja atsilikimas nuo Estijos.

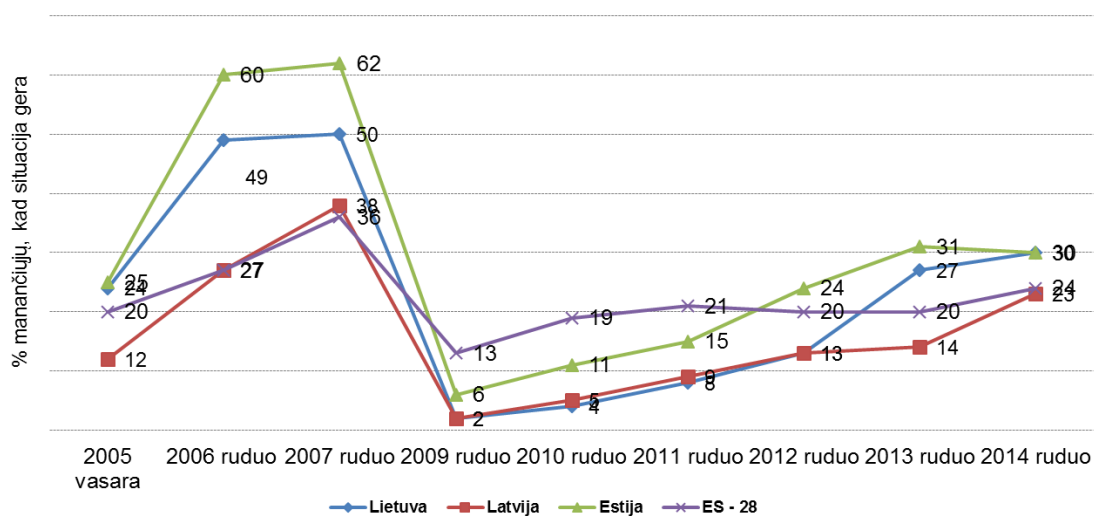
Itin prastas ekonominės padėties vertinimas ir toliau išlieka Graikijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, Prancūzijoje, Bulgarijoje, Slovėnijoje ir Kipre. Jose viso labo po kelis procentus piliečių mano, kad ekonominė situacija šalyje yra gera. Geriausiai savo šalių ekonominę padėtį vertina Vokietijos, Danijos, Švedijos, Maltos, Nyderlandų ir Liuksemburgo piliečiai. Šiose šalyse gerokai daugiau nei pusė visų piliečių mano, kad jų šalies ekonominė situacija yra gera.

Diagrama Nr. 2. Šalies ekonominės padėties vertinimas

Panašią tendenciją galima stebėti ir kalbant apie įsidarbinimo galimybių šalyje vertinimą. Nors bedarbių skaičius pastaraisiais metais nemažėjo labai greitai, nuotaikos dėl įsidarbinimo galimybių šiek tiek gerėjo. Tačiau matyt, **praeis dar ne vieneri metai, kol bus pasiektas 2007 m. rudens rodiklis, kai 50 proc. piliečių manė, kad Lietuvos situacija šioje srityje yra gera**. Tiesa, lyginant skaičius su 2009 m. rudens duomenimis, galima teigti, kad pusė šio kelio jau nueita. Visoje Europos Sąjungoje šis rodiklis taip pat šiek tiek pagerėjo, tačiau vis dar atsilieka nuo Lietuvos.

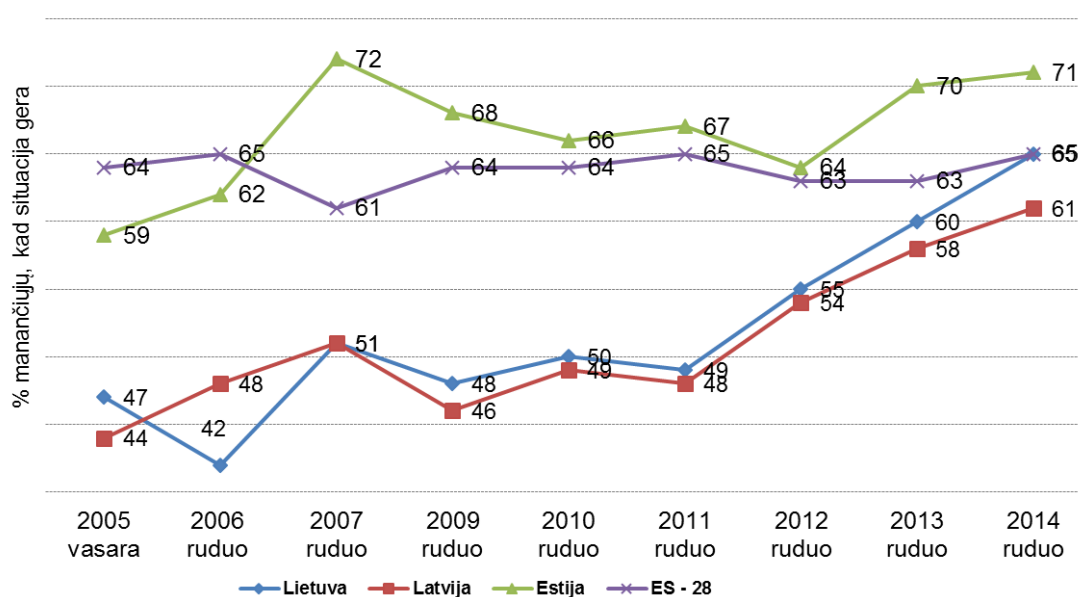
Diagrama Nr. 3. Įsidarbinimo padėties šalyje vertinimas

Pastebėtina, kad nepaisant to, jog šalių ekonomikos, darbo rinkos situacija vis dar yra vertinama ne itin gerai, **nuomonė apie savo namų ūkio finansinę padėtį ir toliau gerėja** (žr. 4 diagramą). **65 proc. Lietuvos gyventojų teigia, kad jų šeimos finansinė padėtis yra gera. Tai yra aukščiausias rodiklis per visą Eurobarometro tyrimų istoriją ir pirmą kartą - lygus visos ES vidurkiui.** Jis taip pat gerokai aukštesnis nei buvo prieš ekonominę krizę 2007 m. Tai rodo, kad dauguma šalies gyventojų sėkmingai prisitaikė prie pakitusios situacijos ir sugebėjo sutvarkyti savo šeimos finansus taip, kad jie nekeltų rūpesčių. Šis rodiklis taip pat yra geras ženklas tolesniam ūkio augimui: vartotojai šiuo metu jaučiasi saugiai ir nors didelio optimizmo dėl teigiamų ateities pokyčių nėra, finansinis namų ūkių stabilumas leidžia tikėtis bent jau nemažėjančio vidaus vartojimo lygmens.

Pažymėtina ir tai, kad pagal šį rodiklį Lietuva nuo Estijos visada buvo atitolusi apie 20 p.p., dabar yra atsilikusi jau tik 6 p.p.

Diagrama Nr. 4. Namų ūkio finansinės padėties vertinimas

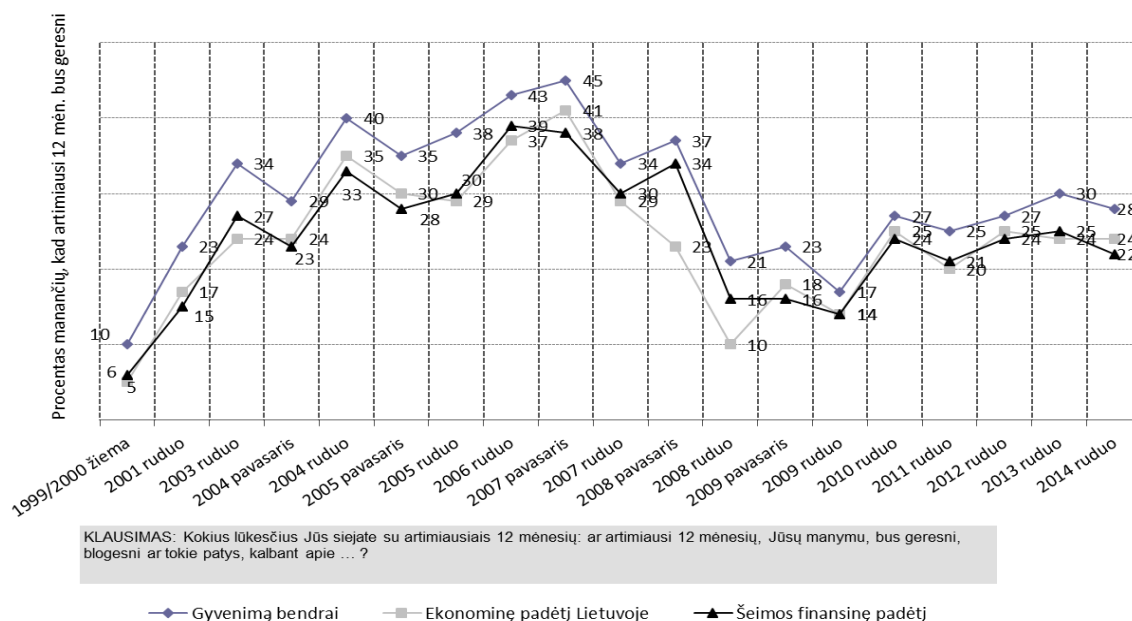

Visoje Europos Sąjungoje namų ūkio padėties vertinimas lieka be esminių pokyčių. Jis ir toliau lieka prastas Pietų Europos šalyse, kurios vis dar yra stipriausiai veikiamos ekonominių sunkumų.

3. Artimiausių 12 mėnesių lūkesčiai

Po porą metų vykusio nuosaikaus optimizmo artimiausios ateities atžvilgiu augimo, Lietuvos piliečiai pradeda šiek tiek atsargiau vertinti būsimą savo gyvenimą. Per metus manančiųjų, kad artimiausi 12 mėnesių bus geresni tiek apskritai imant, tiek finansiniu bei ekonominiu aspektais, sumažėjo 2 – 3 procentiniais punktais (žr. 5 diagramą). Ko gero atsargesnį perspektyvų vertinimą lemia tiek kuklesnės ūkio plėtros prognozės, tiek su ekonomika nesusiję įvykiai, visų pirma - Ukrainos krizė bei su ja susijęs nerimas dėl saugumo.

Diagrama Nr. 5. Ateities lūkesčių dinamika

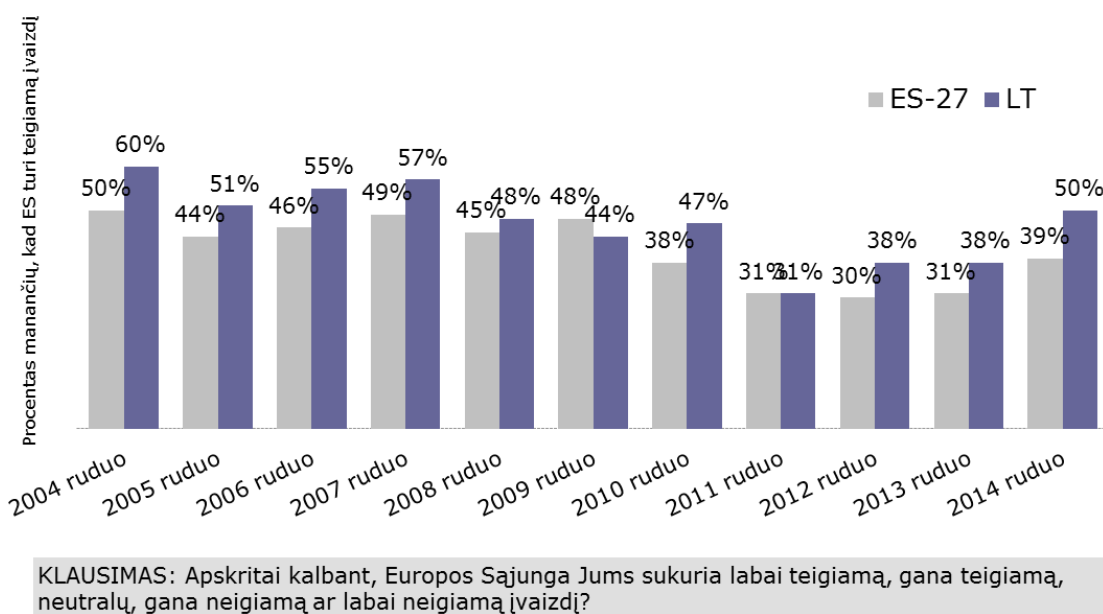
Visoje Europos Sąjungoje yra tiek pat piliečių (28 proc.), kiek ir Lietuvoje, kurie mano, kad gyvenimas apskritai per artimiausius 12 mėnesių bus geresnis. Daugiausiai tokių piliečių yra Švedijoje, Jungtinėje Karalystėje, Maltoje ir Rumunijoje. Jose daugiau nei 40 procentų piliečių yra nusiteikę optimistiškai. Lūkesčiai taip pat neblogi Estijoje ir Latvijoje (atitinkamai 36 ir 37 proc. optimistų). Pesimistų daugiausia vėlgi Pietų Europos šalyse. Jų gyventojai vis dar mažiausiai visoje Europoje tiki optimistiniu artimiausios ateities scenarijumi.

II. Požiūris į Europos Sąjungą

1. Europos Sąjungos įvaizdis

Per 10 Lietuvos narystės Europos Sąjungoje metų Europos Sąjungos įvaizdis mūsų šalyje tapo nebe toks teigiamas. 2004 m. beveik du trečdaliai Lietuvos piliečių teigė, kad ES įvaizdis yra teigiamas. Šiuo metu taip mano tik 5 iš 10 apklaustųjų (žr. diagramą Nr. 6). **Akivaizdu, kad didžiausią įtaką šiai tendencijai padarė ekonominė krizė.** Jos metu ES įvaizdis prastėjo tiek Lietuvoje, tiek kitose ES šalyse. Tačiau pastaraisiais metais ES įvaizdis pagerėjo tiek Lietuvoje, tiek visoje Europos Sąjungoje.

Diagrama Nr. 6. Europos Sąjungos įvaizdis

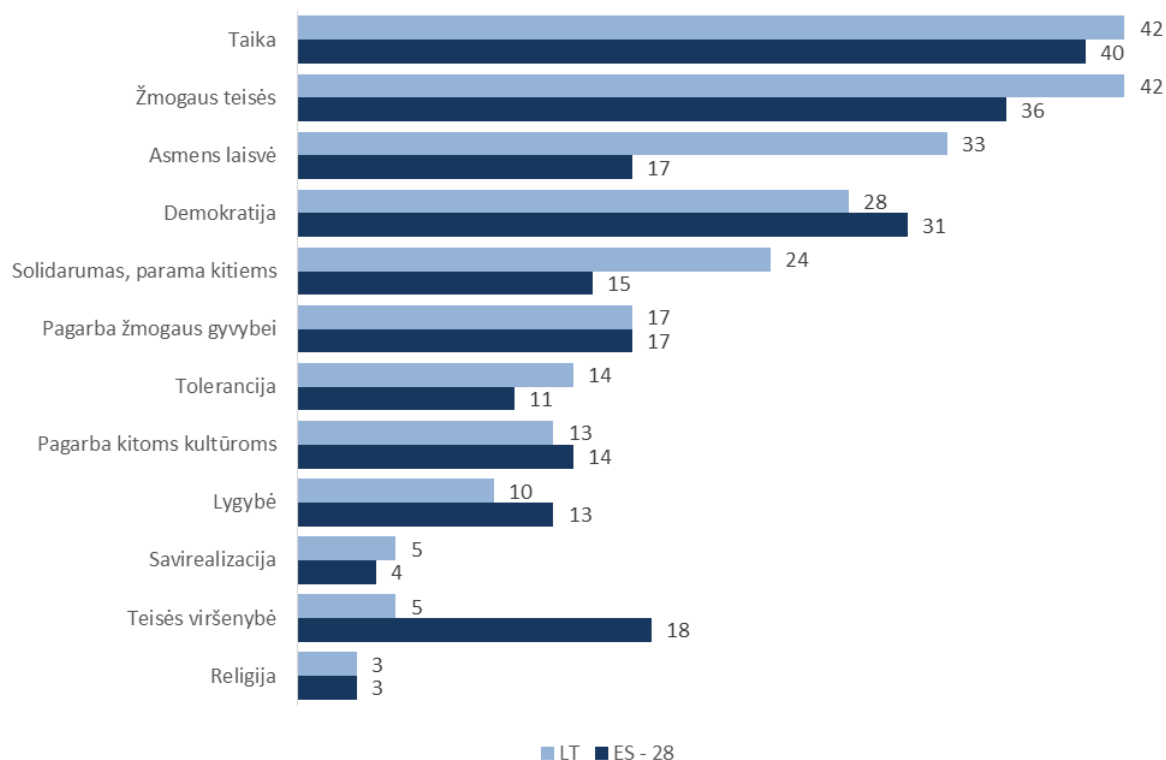

Daugiausia gyventojų, kuriems ES įvaizdis yra teigiamas, yra Lenkijoje, Rumunijoje, Airijoje, Bulgarijoje. Šiose šalyse tokių apklaustųjų yra daugiau nei 50 proc. O Graikijoje ir Kipre mažiau nei ketvirtadalis visų gyventojų tvirtina, kad ES įvaizdis yra teigiamas. Mažiau nei trečdalis tokių piliečių yra Jungtinėje Karalystėje, Austrijoje ir Ispanijoje.

2. Europos Sąjungai būdingos vertybės

Dauguma tiek Lietuvos, tiek visos Europos Sąjungos piliečių mano, kad Europos Sąjungą geriausiai atspindi taikos ir žmogaus teisių vertybės (žr. diagramą Nr. 8). Lietuvos piliečiai taip pat mano, kad ES yra būdingos asmens laisvės, demokratijos ir solidarumo, paramos kitiems vertybės. Visoje ES vidutiniškai trečioje vietoje yra demokratijos, o ketvirtoje – teisės viršenybės vertybė, kuri Lietuvos piliečiams atrodo beveik nebūdinga Europos Sąjungai. Tiek Lietuvos, tiek visos ES piliečiai mažiausiai reikšmės teikia religijos ir savirealizacijos vertybėms.

Diagrama Nr. 8. ES būdingos vertybės, proc.

KLAUSIMAS: Kurios vertybės iš šio sąrašo geriausiai atspindi Europos Sąjungą?

Mūsų kaimyninių šalių piliečiai šiek tiek skiriasi savo nuomone apie Europos Sąjungai būdingas vertybes. Estijos piliečiai gerokai dažniau nei mūsų šalies piliečiai teigė, kad ES yra būdinga teisės viršenybė, tačiau mažiau akcentavo asmens laisvę. Latvijos piliečiai taip pat šiek tiek dažniau minėjo teisės viršenybę, pagarbą kitoms kultūroms, tačiau rečiau – demokratiją, taiką, solidarumą. Lenkijos piliečiai dažniau minėjo teisės viršenybę, lygybę, o rečiau – asmens laisvę, solidarumą.

Teisės viršenybę kaip ES vertybę dažniausiai minėjo Suomijos ir Vokietijos piliečiai, taiką – Vokietijos, Prancūzijos, Švedijos piliečiai, o žmogaus teises – Suomijos piliečiai. Lietuvos, Nyderlandų, Portugalijos ir Bulgarijos piliečiai labiausiai mano, kad ES būdingas solidarumas. O daugiausiai manančiųjų, kad Europos Sąjungai būdinga tolerancijos vertybė, yra Kroatijoje, Austrijoje, Belgijoje, Slovakijoje.

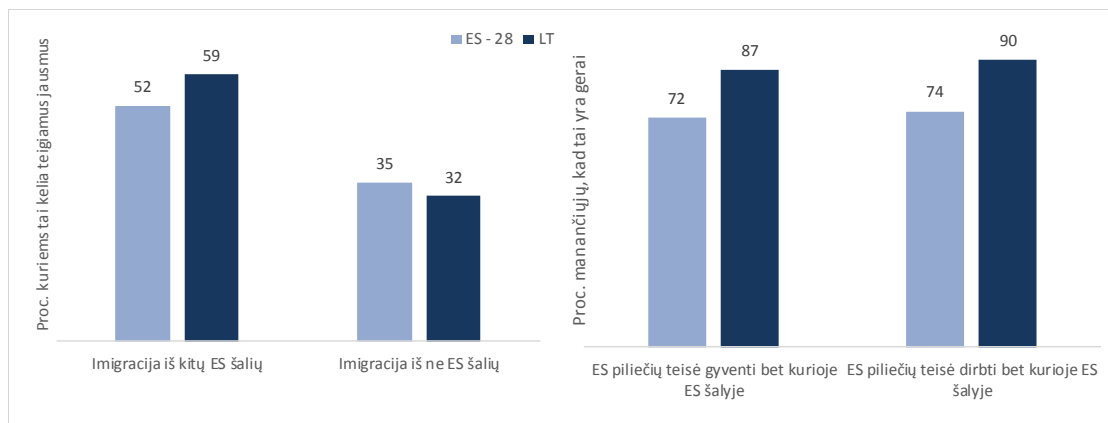
III. Požiūris į Europos Sąjungos politiką

1. Požiūris į migracijos politiką

Šiame Eurobarometro tyrime buvo keletas klausimų apie požiūrį migraciją. Apklausos rezultatai rodo, kad dauguma ES piliečių teigiamai vertina imigraciją iš kitų Europos Sąjungos šalių ir gerokai mažiau teigiamai – imigraciją iš trečiųjų šalių (žr. diagramą Nr. 9). Beveik 6 iš 10 Lietuvos piliečių taip pat teigia, kad imigracija iš kitų ES šalių kelia teigiamus jausmus. Tačiau tik trečdalis sako, kad tokius pat jausmus kelia ir imigracija iš ne ES valstybių narių.

9 iš 10 Lietuvos piliečių teigia, kad ES piliečių teisė gyventi ir dirbti bet kurioje ES šalyje yra geras dalykas. Tai maždaug 15 p.p. daugiau nei vidutiniškai visoje ES ir tai yra didžiausias procentas visoje ES.

Diagrama Nr. 9. Požiūris į migraciją, proc.

KLAUSIMAS: Prašome pasakyti, kokį jausmą Jums sukelia kiekvienas iš šių teiginių – teigiamą ar neigiamą?
 KLAUSIMAS: Prašome pasakyti savo nuomonę apie kiekvieną iš šių teiginių – ar tai geras dalykas, blogas dalykas arba nei geras, nei blogas dalykas

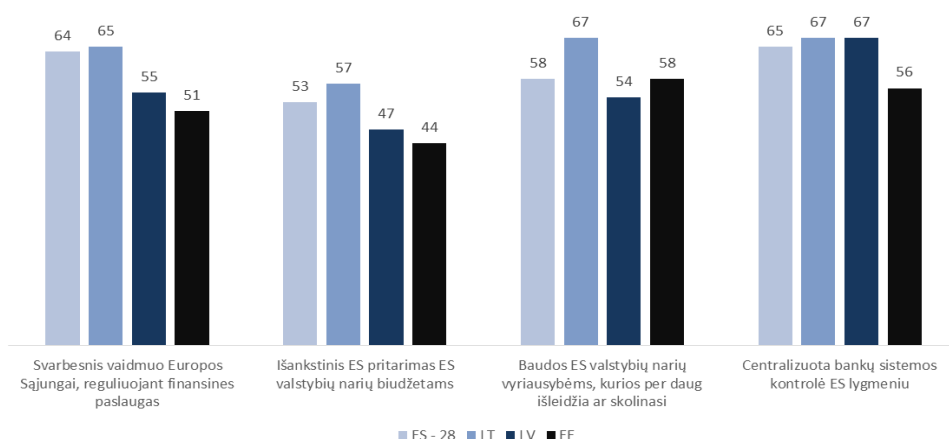
Imigracija iš kitų ES šalių daugiausiai teigiamų jausmų kelia Švedijos, Suomijos, Danijos, Liuksemburgo piliečiams. Mažiausiai teigiamų jausmų kyla Latvijos, Italijos, Slovakijos, Jungtinės Karalystės piliečiams. Imigracija iš trečiųjų šalių daugiausiai teigiamų jausmų kelia Švedijos, Ispanijos, Kroatijos, Airijos, Portugalijos, Rumunijos, Nyderlandų piliečiams. Mažiausias procentas piliečių, kuriems tai kelia teigiamas emocijas, yra vėlgi Latvijoje, taip pat Estijoje, Čekijoje, Italijoje.

ES piliečių teisei gyventi ir dirbti labiausiai be Lietuvos pritaria Bulgarijos, Estijos, Ispanijos, Liuksemburgo, Rumunijos, Slovėnijos, Slovakijos piliečiai (visur daugiau nei 80 proc.). Mažiausiai tam pritaria Jungtinės Karalystės (49 proc.) piliečiai. 10 p.p. daugiau nei pastarojoje šalyje pritariančiųjų yra Belgijoje.

2. Požiūris į Europos Sąjungos vaidmens bendroje ekonominėje politikoje didinimą

Europos Sąjungoje jau ne pirmi metai vyksta svarstymai, ar ES turėtų priimti daugiau įgaliojimų bendroje ekonominėje valstybių narių politikoje. Šiame Eurobarometro tyrime pirmą kartą kai kurios iš svarstomų galimybių buvo pateiktos įvertinti ES piliečiams. **Dauguma Europos Sąjungos piliečių mano, kad didesnių įgaliojimų ES suteikimas būtų efektyvi priemonė kovoti su krize** (žr. diagramą Nr. 10). Ypač tai pasakytina apie bankų sistemos ir finansinių paslaugų priežiūrą, kurios perėjimą į ES kompetencijos sferą, kaip efektyvų veiksnį, vertina beveik du trečdaliai visų ES piliečių.

Diagrama Nr. 10. Požiūris į bendrą ES ekonominę politiką, proc. manančių, kad tai būtų efektyvu.

KLAUSIMAS: Šiuo metu Europos institucijose svarstomos įvairios priemonės, padėsiančios kovoti su dabartine ekonomine ir finansine krize. Sakysite prašome, apie kiekvieną šių, ar, Jūsų nuomone, kovojant su krize jos būtų efektyvios, ar ne?

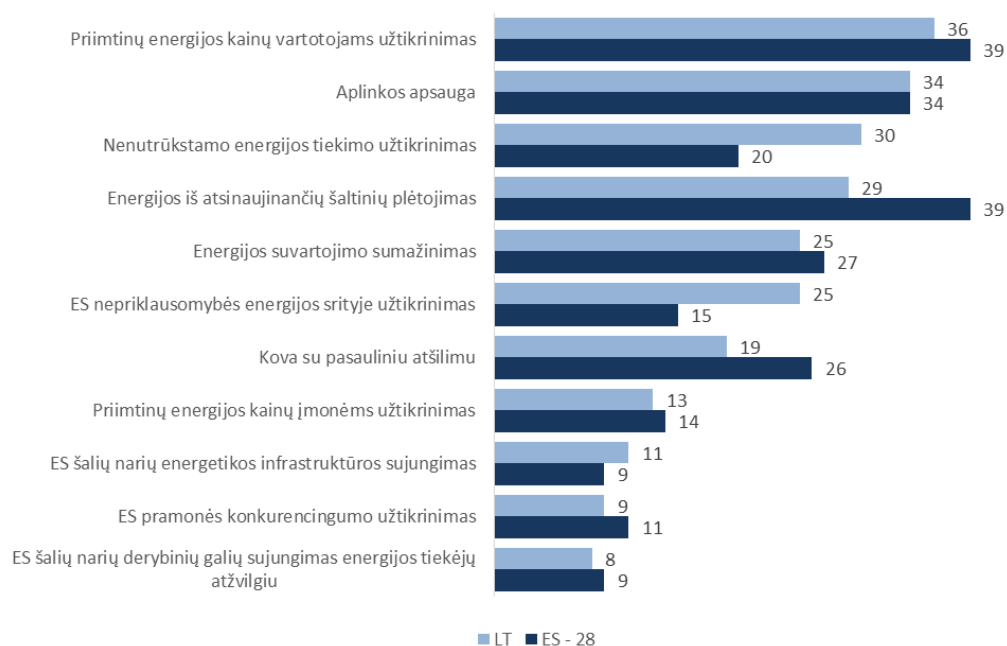
Lietuvoje pritariančių ES kompetencijų didinimui yra net šiek tiek daugiau nei vidutiniškai visoje ES. Šiuo požiūriu mes taip pat gana stipriai lenkiame savo kaimynes Estiją ir Latviją. Šių dviejų šalių, o taip pat Jungtinės Karalystės bei Vengrijos piliečiai yra tie, kurie mažiausiai tiki centralizuotos bankų priežiūros ir finansinių paslaugų reguliavimo efektyvumu kovojant su krize. Labiausiai jų efektyvumu tiki Nyderlandų, Belgijos, Vokietijos, Portugalijos, Airijos piliečiai.

Daugiausiai centralizuotai šalių biudžetų kontrolei pritaria Belgijos, Kroatijos, Maltos, Portugalijos gyventojai. Mažiausiai tam pritaria Jungtinės Karalystės piliečiai. Daugiau nei pusė piliečių taip pat nepritarė centralizuotai šalių biudžetų kontrolei Estijoje, Latvijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Švedijoje bei Vokietijoje. **Tačiau daugiau nei pusė visų euro zonos valstybių piliečių mano, kad baudų už nesubalansuotą biudžetą šalių vyriausybėms skyrimas būtų efektyvus būdas kovoti su krize.**

3. Europos energetinės sąjungos prioritetų vertinimas

Lietuvos piliečiai svarbesniais energetinės politikos tikslais laiko priimtinių energetikos kainų užtikrinimą, aplinkos apsaugą bei nenutrūkstamą energijos tiekimą, o vidutinis europietis prioritetą teikia priimtinais kainomis bei atsinaujinančių energijos šaltinių plėtrai (žr. diagramą Nr. 11). Taip pat Lietuvos piliečiai gerokai daugiau svarbos nei vidutiniškai visų ES šalių piliečiai teikia nepriklausomybės energetikoje užtikrinimui, bet ne tokiu aktualiu tikslu laiko kovą su pasauliniu atšilimu. Tiek Lietuvos, tiek visos Europos Sąjungos piliečiai mažiausiai svarbos skyrė ES narių derybinių galių energijos tiekėjų atžvilgiu sujungimui, pramonės konkurencingumo užtikrinimui bei ES energetikos infrastruktūros sujungimui. Kita vertus, galbūt šiuos prioritetus galima traktuoti kaip priemones pasiekti svarbiausiems tikslams: energetiniam saugumui ir priimtinioms kainoms. Todėl galbūt jiems, kaip būdams pasiekti galutinių tikslų, teikiama mažiau svarbos.

Diagrama Nr. 11. ES energetinės politikos prioritetų vertinimas, pritariančiųjų proc.

KLAUSIMAS: Jūsų nuomone, kuriems iš šių tikslų Europos energetinėje sąjungoje turėtų būti suteikti pagrindiniai prioritetai? Ne daugiau 3 tikslų.

Priimtinių energijos kainų vartotojams užtikrinimą labiausiai akcentavo Bulgarijos, Portugalijos, Graikijos, Ispanijos piliečiai. Mažiausiai aktualus šis prioritetas atrodo Švedijos ir Danijos piliečiams. Nenutrūkstamo energijos tiekimo užtikrinimas tiek pat, kiek ir Lietuvos piliečiams aktualus atrodo suomiams, vokiečiams ir estams. Mažiausiai svarbus jis Prancūzijos, Ispanijos ir Švedijos piliečiams – galbūt dėl to, kad šioms šalims tokia grėsmė neatrodo reali.

ES nepriklausomybės energetikos srityje užtikrinimas be Lietuvos piliečių svarbus atrodo ir Estijos, Nyderlandų, Suomijos, Liuksemburgo gyventojams. Mažiausiai svarbus jis atrodo Jungtinės Karalystės ir Ispanijos gyventojams.

Aplinkos apsauga bei atsinaujinančių energetikos šaltinių panaudojimu labiausiai suinteresuoti atrodo Skandinavijos šalių gyventojai. O mažiausiai – dauguma naujųjų Europos Sąjungos valstybių narių.